

Voorzitter architect Paul de Ruiter van Living Daylights:

“Daglicht verdient meer aandacht in de bouw”

“Daglicht voegt intelligentie aan een ruimte toe. Daar moeten we ons in de totale bouwkolom nog meer van bewust zijn. Investeren in daglicht kan op meerdere fronten rendabel zijn en wij willen daar graag concrete argumenten voor aandragen.” Dat zegt architect Paul de Ruiter. De Amsterdamse architect is voorzitter van de stichting Living Daylights, die zich via kennisverbreiding inzet voor een beter gebruik van daglicht in de architectuur.

tekst: Geert Hijferink

Daglicht is een vanzelfsprekendheid voor architecten. Bron van licht en warmte, waarmee je bij het ontwerpen van een gebouw altijd rekening houdt. Het is waarschijnlijk het meest essentiële onderdeel waarmee je als architect kunt spelen in het ontwerp. Maar misschien is daglicht ook een té vanzelfsprekend onderdeel van het ontwerpproces geworden. Daardoor krijgt het niet de volle aandacht die het verdient. Niet bij architecten, maar ook niet bij opdrachtgevers. Daarom willen we de effecten van optimaal daglichtgebruik handen en voeten geven. Zodat aantoonbaar wordt gemaakt dat het loont om te investeren in daglichtoptimalisering.

Dat is kortgezegd de oorsprong van de stichting Living Daylights. Daarin zijn mensen verenigd die geboeid zijn door de mogelijkheden en beperkingen van daglicht. De stichting wil zichtbaar maken wat je met daglicht binnen een gebouw kunt bereiken. Het liefst aan de hand van harde cijfers, daarmee overtuig je opdrachtgevers en projectontwikkelaars.

Maar we willen ook kennis delen en vergroten. Niet alleen op het gebied van meer technische aspecten als zonwering en energiegebruik, maar ook op gebied van gezondheid. Daglicht zorgt ervoor dat we goed kunnen functioneren. Hoe meer daglicht een ruimte opneemt, des te prettiger voelt een mens zich in die ruimte. Hij presteert er ook beter. Dat geldt voor de werkplek, voor scholen en vanzelfsprekend ook voor woningen. Daglicht voegt intelligentie toe aan een ruimte. Daar moeten we ons in de totale bouwkolom nog meer van bewust zijn.”

Beperkingen

Daglicht biedt veel mogelijkheden, maar ook beperkingen. Neem nu de zon. Het licht van de zon willen we zoveel mogelijk in huis of kantoor hebben, maar de warmte die daarmee eveneens binnendringt, willen we buiten houden. Dat betekent dat je zorgvuldig moet kijken naar mogelijkheden om de warmte buiten te houden, zonder dat je een gebouw hermetisch afsluit voor daglicht.

Ook de vervelende schittering van de zon willen we zoveel mogelijk beperken. Architecten hebben daarover hun ideeën, maar de zonweringindustrie ook. Daarom zijn we ook zo blij dat we in de stichting Living Daylights samenwerken met direct betrokkenen. Zo zijn zonweringbedrijven als Coulisse, Hunter Douglas, Lenco, Velux en Verosol als donateur aan de stichting verbonden. Een goede zaak want daarmee kunnen we de onderling aanwezige kennis en kunde uitwisselen. Allemaal met dat ene doel: daglicht in de schijnwerpers zetten en de toepassing ervan in de architectuur verbeteren.”

Zonwering

“Eén van de sterke kanten van de stichting is, denk ik, de interactie tussen allerlei schakels in de bouwketen. Architecten, adviseurs, projectontwikkelaars en de industrie bespreken allerlei facetten van daglichttoetreding met elkaar en delen ervaringen en kennis. Architecten proberen bijvoorbeeld steeds vaker om in hun constructies mogelijkheden te vinden voor actieve zonwering via de constructie zelf. Door het gebouw ten opzichte van de zon zo optimaal mogelijk te situeren, maar ook door constructietechnische

“Dankzij de inbreng van de zonweringindustrie kunnen we kennis en kunde uitwisselen”

Paul de Ruiter

Architect Paul de Ruiter studeerde aan de Faculteit Bouwkunde van de TU Delft (richting architectuur) en is oprichter van Architectenbureau Paul de Ruiter in Amsterdam. Innovatie, duurzaamheid, identiteit en interactie zijn kernwoorden die ten grondslag liggen aan de visie van het bureau.

"Ze vormen onze basis. De kracht van architectuur zit in de mate waarin het antwoord kan geven op de werkelijke behoeften van eindgebruikers, opdrachtgevers en hun omgeving. Door als architect tijdens het ontwerpproces kennisdeling en wederzijdse inspiratie te bevorderen kan architectuur worden verrijkt en ontstaan gebouwen waarin mensen zich in alle opzichten goed voelen", zo verwoordt De Ruiter zijn visie.

Meer informatie: www.paulderuiter.nl

toepassingen. De gevel van een gebouw dusdanig ontwerpen dat daglicht optimaal naar binnen kan, zonder dat het zonlicht en de daarmee gepaard gaande warmte en schittering voor overlast kunnen zorgen. Ik vind dat zelf ook iedere keer een grote uitdaging. Ik heb daarover mijn ideeën, maar dat wil niet zeggen dat ik niet van anderen kan leren. Of dat ik mijn kennis alleen voor mezelf moet houden. En dan ben ik weer bij het principe van Living Daylights.

Het gaat er binnen de stichting niet om om de donateurs of elkaar zoveel mogelijk handel te naar kansen en ontwikkelingen en van daaruit mogelijk nieuwe initiatieven ontwikkelen.

Misschien ziet een zonweringbedrijf een idee van waarmee hij iets kan. Of zit een architect met een probleem en kan die zonweringfabrikant hem verder helpen. Dergelijke kruisbestuivingen zijn ook weer opbrengsten van de stichting. Daar worden wij als architecten betaler van, maar ook de donateurs, de industrie. Zodat we samen het eindproduct steeds gebruiksvriendelijker kunnen maken."

"Een van de sterke kanten is de interactie tussen de verschillende schakels"

aan energiekosten of aan renovaties om een pand leefbaar te houden voor de gebruiker of bewoner. Die investeringen verdienen je terug op termijn, maar veel projectontwikkelaars en opdrachtgevers gaan voor de kosten en opbrengsten op korte termijn. Ook op dit gebied zou er veel meer kennisuitwisseling moeten zijn. Wellicht kan een initiatief als Living Daylights hierin een voorbeeldrol spelen."

Bijdrage

"Mijn rol binnen de stichting begon nadat ik een masterclass voor ze had verzorgd. Ik ben erg gefascineerd door daglicht en werk er mijn hele carrière al heel bewust mee. Mede daardoor werd ik gevraagd om te vertellen over mijn werk en visie. Living Daylights was gestart vanuit Senter Novem (de duurzaamheidsdenk tank van de Nederlandse overheid, red.) en na mijn masterclass ben ik gevraagd of ik niet voorzitter wilde worden. Nu ben ik iemand die graag een inhoudelijke bijdrage levert aan de architectuur en verder wil kijken dan alleen een 'lelijk of mooi-discussie'. Die bijdrage denk en hoop ik onder andere te kunnen leveren in de stichting. Dat zie ik ook een beetje als een taak voor federe architect. Zorgen voor een verdere ontwikkeling van de architectuur, het liefst een duurzame architectuur.

Slimme zonwering van Paul de Ruiter

Architectenbureau Paul de Ruiter uit Amsterdam zet bij het ontwerpen van gebouwen in op slimme en duurzame toepassingen. Dat leidt soms tot nieuwe inzichten en producten. Hieronder twee zonweringtoepassingen die Paul de Ruiter ontwikkelde.

Mercator in Nijmegen

"Bij dit gebouw is aan de zuidzijde, de zonzijde, een bufferzone gecreëerd met de hoofdtrap, toiletten en liften. Meestal zit deze kern in het midden van het gebouw, maar die is hier dus verplaatst naar de warme kant van het gebouw. Hierdoor heeft de externe warmtelast minder effect op het binnenklimaat. Dankzij deze sturing is de EPN-waarde van het gebouw met 10 procent verlaagd terwijl maximale communicatie van het bedrijf in het midden kan plaats vinden."

Living Daylights

De Stichting Living Daylights richt zich op de bundeling, ontsluiting en verspreiding van kennis over daglicht. Door middel van lezingen, tentoonstellingen, publicaties en naar eigen website maakt de stichting de vertaalslag van de wetenschappelijke naar de ontwerpende disciplines om zo de reeds ontwikkelde kennis toegankelijk te maken voor ontwerpers en opdrachtgevers.

Ook wil de stichting ontwerp onderzoek stimuleren en initiëren. Via masterclasses zullen zowel Nederlandse als internationale architecten en adviseurs worden uitgedaagd om het denken over daglicht in de gebouwde omgeving te vernieuwen.

Dit jaar bracht de stichting het boekwerk: 'Living Daylights 01 - Daglicht in de Architectuur' uit. Een boek dat ontwerpers moet inspireren en uitdagen om daglicht een voornaamste plaats te geven in het ontwerpproces. Tevens biedt het boek een kijkje in het werk van de stichting Living Daylights. Meer informatie: www.livingdaylights.nl

Villa Deys in Rhenen

"Voor deze villa hebben we gekozen voor een volledig glazen gevel zodat de gebruikers volop kunnen genieten van het uitzicht. Om de privacy te behouden en een teveel aan zonlicht buiten te houden is een vouwgevel ontwikkeld. Een aluminium frame met een scharnier in het midden, bekleed met houten lamellen. In gesloten toestand vallen de modules in een slot, waarmee de gevel een beveiliging wordt. Geopend vormen de lamellen een zonnescherm dat zelfs bij harde wind geopend kan blijven. Met dit project hebben we veel aandacht gekregen, waarna ook veel vraag kwam. Zo is het systeem ook geleverd aan Eindhoven Airport, waar het in het restaurant is gebruikt."